

DE SLAGEN VAN SURINAME, DEEL XIV: SUBFAMILIE
XENODONTINAE (GENERA RHINOBOOTHRYUM, SIBON EN
SIPHLOPHIS).

Door: A. Abuys, Jukwerderweg 31, 9901 GL Appingedam.

Inhoud: Het genus *Rhinobothryum* - Het genus *Sibon* -
Het genus *Siphlophis* - Literatuur.

HET GENUS *RHINOBOOTHRYUM* WAGLER, 1830

Er zijn in totaal maar twee soorten, waarvan één in Suriname voorkomt.

Algemene gegevens van het genus:

Kop: De kop is ietwat hoekig met een stompe snuit. De overgang naar de dunne nek is opvallend. De grote ogen hebben vertikaal ovale pupillen. De rostrale is groot en scheidt de internasalen.

Romp: Slank, zijdelings afgeplat en voorzien van gekielde schubben.

Staart: Slank.

Leefwijze: Arboreaal en bij nacht.

Biotoop: Regen- of hoogbos, savannebos.

Bijzonderheden: De banden in de kleurencombinatie rood, wit en zwart doen wat koraalslangachtig aan.

Rhinobothryum lentiginosum (Scopoli, 1785)

Nederlandse naam: Sproetkop boomslang of koraalslangachtige boomslang.

Maximum lengte: Ongeveer 1,60 m.

Beschubbing: Dorsalen in 19 rijen (7 rijen gekield plus apicalen); 245-278 ventralen; 95-120 subcaudalen; anale schub gedeeld; 1 preoculare (groot); 2 postocularen; 1 loreale; 8 supralabi-

Fig. 1. *Rhinobothryum lentiginosum*. Foto: J. Moonen.

Fig. 2. *Sibon nebulata nebulata*. Foto: A. Abuys.

alen (4e en 5e raken oogrand); 10 sublabialen; 2+2 of 2+3 temporalen.

Kenmerken: De kop valt op door kleur en tekening. De kopschilden zijn zwart met een duidelijke roodbruine (soms witachtige) rand. Ook aan de zijkant van de kop vinden we wat zwarte plekje verspreid op een licht roodbruine achtergrond. Het geheel lijkt op een mozaïekachtig inlegwerkje of op een slangekop met grote sproeten. Het lichaam (dorsaal) heeft ongeveer vierentwintig brede zwarte banden gescheiden door witte dwarsbanden, die de helft smaller zijn. De witte banden echter worden op hun beurt min of meer in tweeën gedeeld door een roodbruine band, die precies tot aan de buikrand (ventralen) loopt en hier een stuk smaller is dan midden op de rug. Door de aanwezigheid van kleine zwarte vlekjes, krijgt deze roodbruine band een donkerder weerschijn. Het geheel doet wat koraalslangachtig aan.

Opmerking: Op een regenachtige avond vond ik langs de kant van de weg een aangereden exemplaar.

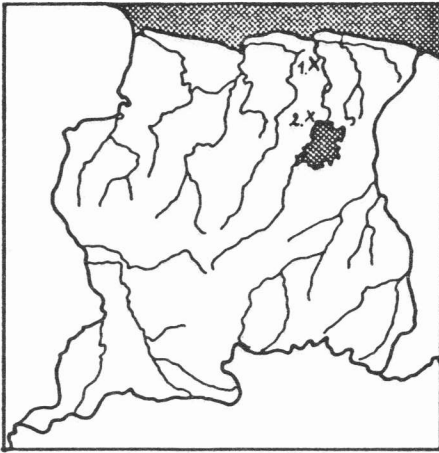
Het dier bewoog nog wel, maar de volgende dag zat er helaas geen leven meer in en moest J.

Moonen bij het fotograferen genoeg nemen met een mooie doch dode slang.

Een ander exemplaar werd door W. Eriks in de omgeving van het dorpje Brownsweg gevonden. Voor zover ik kan nagaan zijn er uit Suriname in totaal nog maar drie vondsten bekend.

Verspreidingsgebied: Stroomgebied (basin) van de Amazone en de Paraguay, en in Suriname.

Vindplaatsen in Suriname: 1. Lelydorp; 2. Het dorpje Brownsweg.

HET GENUS *SIBON* FITZINGER, 1826

Er zijn in totaal negen soorten, waarvan één soort met twee ondersoorten en een ander met vier ondersoorten. In Suriname komt één ondersoort voor.

Algemene gegevens van het genus:

Kop: De kop is breed met een wat versmalde en korte snuit. De overgang naar de dunne nek is duidelijk zichtbaar. De ogen zijn groot en hebben verticale spleetpupillen.

Grote neusgleuven, het ontbreken van de pre-ocularen en prefrontalen die de oogrand raken, zijn opvallende kenmerken van het genus.

Romp: De romp is lang en slank, zijdelings wat afgeplat en voorzien van gladde schubben. Een bruikbaar kenmerk is, dat de middelste rij rug-schubben (de vertebrale rij) groter zijn dan de rest.

Staart: Lang en dun.

Leefwijze: Arboreaal, soms terrestrisch en bij nacht.

Voeding: Huisjesslakken en gewone slakken.

Biotoop: Het biotoop wordt gevormd door regenbos-

sen (hoogbos) en savannebossen. Een schuilplaats vindt dit genus in bromelia's, achter loszittende bast, maar ook wel eens op de grond onder een hoop bladeren of in gaten en spleten van omgevallen boomstammen.

Voortplanting: Door middel van eieren (ovipaar).

Bijzonderheden: De verstevigde of verstarde kin is een aanpassing ten opzichte van zijn voeding.

In tegenstelling tot de nog beter aangepaste *Dipsas*-soorten heeft dit genus nog wel de kindgroef.

Sibon nebulata nebulata (Linnaeus, 1758)

Nederlandse naam: Kortsnuitboomslang.

Surinaamse naam: Sribi-oeroekoekoe of sribi-owroekoekoe.

Maximum lengte: Ongeveer 80 cm.

Beschubbing: Dorsalen in 15 rijen (gladde schubben; de vertebrale schubben zijn vergroot); 148-199 ventralen; 73-114 subcaudalen (gedeeld); anale schub enkel; geen preoculare; 2 (soms 3) postocularen; 1 loreale; 7 supralabialen (soms 8; 4e en 5e raken oogrand); 9 of 10 sublabialen; 1+2 temporalen.

Kenmerken: De basiskleur is beige met een bruine marmerering. Op de kop enkele grote bruine vlekken en over het gehele lichaam onregelmatige donkerbruine dwarsbanden, meestal met een beige rand.

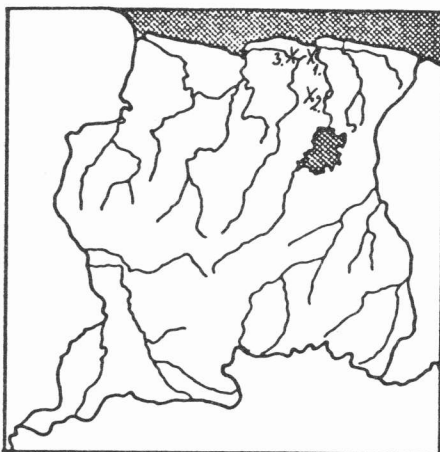
De buik is geelwit met zwarte vlekjes of soms met zwarte dwarsbanden of grotere zwarte vlekken.

Opmerking: Volgens Michael Emsley zal deze slang zich verdedigen, door met een gesloten bek toe te slaan. Mijn ervaring met enkele slangen van deze soort is, dat zij niet agressief zijn en de neiging hebben hun kop tussen de eigen lichaamswindingen te steken.

Deze dieren vindt men regelmatig op de erven van de randstad.

Verspreidingsgebied: Van Mexico, via het lage land van Midden-Amerika tot en met het noordelijk gedeelte van Zuid Amerika en wel ten oosten van de Andes.

Vindplaatsen in Suriname: 1. Omgeving Paramaribo; 2. Omgeving Zanderij; 3. Langs de oost-west verbinding tussen Paramaribo en Monkshoop.

HET GENUS *SIPHLOPHIS* FITZINGER, 1843

Er zijn in totaal vijf soorten, waarvan één soort in Suriname.

Algemene gegevens van het genus:

Kop: De kop gaat met een duidelijk zichtbare ver-smalling over in de slanke nek. De ogen zijn groot en hebben vertikaal ovale pupillen (spleetpupillen);

Romp: Lang en slank met gladde schubben.

Staart: Lang en dun.

Leefwijze: Arboreaal en 's nachts.

Voeding: Kikkers en hagedissen.

Biotoop: De regen- (of hoog-) bos en de savannebossen.

Voortplanting: Door middel van eieren tot ongeveer twaalf stuks.

Siphlophis cervinus (Laurenti, 1768)

Nederlandse naam: Zwartwit gevlekte boomslang of Roodrug boomslang.

Engelse naam: Checkerbelly

Maximum lengte: Ongeveer 1,30 m.

Beschubbing: Dorsalen in 19 rijen (gladde schubben); 205-255 ventralen; 98-118 subcaudalen; anale schub enkel; 1 preoculare; 2 of 3 postocularen; 8 soms 9 supralabialen (3e, 4e en 5e raken oogrand); 9 sublabialen (4e en 5e extra groot); 2+3 temporalen.

Tanden: De laatste twee tanden in de bovenkaak zijn vergroot en door een opening gescheiden van de rest.

Kenmerken: De kopschilden zijn bruin met een lichte kern en hebben een dunne lichte rand. Totaal kleurbeeld van de kop is bruinachtig.

De romp is zwart met witte of geelachtige dwarsstrepen of vlekken.

De buik is wit tot geelachtig met grijszwarte dwarsbanden of vlekken.

Ook bij deze soort zijn kleurvariëteiten mogelijk. In de lektuur (J.R. Dixon en M. Emsley) vinden we dorsaal de kleurcombinatie zwart en rood in plaats van zwart en wit. Een dia van dr. M.S. Hoogmoed toont een *Siphlophis cervinus* met een onregelmatige roodachtige vertebrale streep over het gehele lichaam, terwijl de flanken (laterale gedeelten) weer gewoon de zwarte en witte of zwarte en gele banden cq vlekken hebben.

Opmerking: Ik kreeg twee exemplaren in handen.

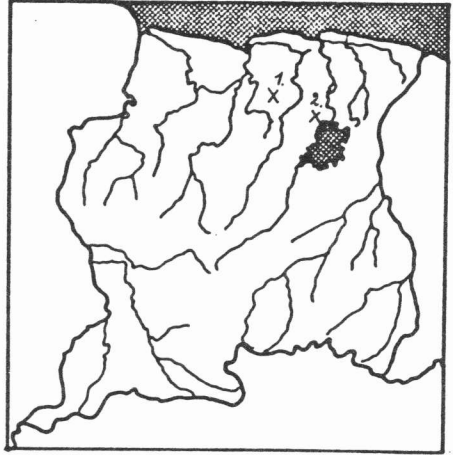
Helaas waren deze dieren reeds dood. Het eerste exemplaar kreeg ik van een kollega. Het zat in een potje met alcohol en kwam uit de omgeving van het kampement bij Brownsweg.

Het tweede exemplaar vond ik doodgereden op een bauxietweg in de buurt van de Goliatberg. Beide exemplaren hadden alleen de zwart-witte kleuren-

kombinatie.

Verspreidingsgebied:
Noordwest en centraal Zuid Amerika
en Trinidad.

Vindplaatsen in Suriname:
1. Afslag Goliatberg;
2. Omgeving Brownsweg.

LITERATUUR

- Dixon, James R. & Pekka Soini, 1977. The reptiles of the upper amazon bassin, Iquitos region, Peru II: Crocodilians, turtles and snakes. Milwaukee Publ. Mus., Contr. Biol. Geol., No. 12: 1-91.
- Emsley, Michael G., 1977. Snakes, and Trinidad and Tobago. Bull. Maryland Herp. Soc., Vol. 13 (4): 201-304.